

הקונגרס ה-37 של האיגוד האירופי לייצור בעלי-חיים בהונגריה והסיום החגיגי של ההשוואה הבין-לאומית בין זני הבקר השחור-לבן בפולין

משה הימן, "און"

המסויים) כי נודע לנו לא רשמית שאנחנו במקום הראשון בייצור חלב ושומן. לסיום החגיגי של הניסוי בבקר, שהוא הגדול ביותר בהיסטוריה, באו משלחות מכל 10 הארצות שהשתתפו. בישיבה רבת משתתפים בנוכחות שר החקלאות הפולני בווארשה הרצה ראש המחלקה לייצור בעלי חיים של FAO פרופ' יז'רובסקי, שהוא היה גם היוזם והמנהל של הפרויקט, על מבנה הניסוי והתוצאות בשלבי השונים.

בטקס החגיגי עונדו אותות הצטיינות על ידי שר החקלאות עבור השגים לחקלאות בפולנית ל-9 החברים של הוועדה המלווה, מכוננת ומחליטה על דרכי הביצוע והשיטות המדעיות לניתוח התוצאות, שהיתה מורכבת ממדען אחד מכל ארץ. בראשה קיבל את האות כזקן המדענים חברי הוועדה ד"ר ראובן ברענן ז"ל. במסיבה שנערכה לכבוד האורחים בסיום הניסוי נאמרו דברים על ידי גב' ד"ר שטולצמן, מנהלת הפרויקט בשדה שהשתתפותה בסיום הושגה רק אחרי מאבקן של הארצות המשתתפות, כי היא הוצאה לפנסיה מוקדמת בגלל היותה חברת "סולידריות". בראש מאבק זה עמד שלמה דורי. גב' ד"ר שטולצמן ביקרה תוך שנות הניסוי בכל הארצות המשתתפות למעט ישראל, בה לא הורשתה לבקר על ידי ממשלת פולין. כעת, עם קשירת הקשרים הקונסולריים בין ישראל ופולין היא תקבל רשות לבקר אצלנו ואנחנו עושים

המשלחת מהארץ (ד"ר ר. ברענן, ש. דורי, ד"ר ה. שטורמן, דן קלי והח"מ) השתתפה בקונגרס בעיקר בגלל סמיכותו לסיום החגיגי של הניסוי הבין-לאומי הגדול בפולין.

השתתפותנו בניסוי יחד עם יתר 8 הארצות העיקריות המטפחות בקר שחור-לבן התאפשרה אחרי שראובן ברענן ז"ל הציע ולחם על זה ב-FAO, האירגון למזון וחקלאות של האו"ם. כאן לא האמינו לפולנים שיהיו אוביקטיביים וישרים כלפינו. היתה התנגדות להשתתפותנו מצד משרדי ממשלה וחברים בהנהלת ה.מ.ב. אולם, אחרי שלחנו בעד השתתפותנו התקבלה החלטה חיובית.

בשני משלוחים ב-1973 ו-1974 שלחנו עשרת אלפים מנות זרמה מפריים צעירים בני השנתונים האלה. במשך הניסוי שערך 10 שנים היו פעמיים ביקורים של משלחות מ-9 הארצות המשתתפות (מצדנו השתתפו בהן ש.דורי, צבי לנדאו והח"מ) וראינו במשקים הגדולים בצפון פולין מאות ראשים של הניסוי.

במשך השנים הגיעו תוצאות טובות למדי עבורנו לגבי גידול העגלות, משקל העגלים, גובה המבכירות, מהירות החליבה ועוד. בתנובה שלהן בניסוי האקסטנסיבי והן האינטנסיבי תפסנו מקום שלישי או שני. בגלל הפרסומת הפעם היה לנו ענין מיוחד לקבל את התוצאות הרשמיות לגבי R_1 , הדור הנוסף תוצאה של הזרעת F_1 שוב עם זרמה מאותה הארץ (75% דם של הזן

ההתעניינות של הנציגים הפולניים בבקר הישראלי מצאה את ביטויה במפגש עם דן קלי, בקשר לקניית זרמה מהפרים המצטיינים ביותר שלנו ויש סיכוי סביר שלמרות הקשיים הכספיים שלהם תתבצע הזמנת הזרמה על ידם.

קונגרס EAAP האירגון האירופי לייצור בעלי חיים, הוקם אחרי מלחמת העולם השנייה. ישראל חברה בו מתחילת שנות החמישים עם נציגות רשמית בכל אחת ממחלקותיו. היו שנים שהיה לנו גם נציג בהנהלה (הח' אוריאל לוי). שבע המחלקות הן: גנטיקה, הזנה, ממשק ובריאות, בקר, צאן, חזירים, סוסים. הנשיאות של כל מחלקה קובעת את הנושאים לדיון בקונגרס הבא ואת המרצים הראשיים, המוזמנים. עד עכשיו התקיים קונגרס בכל שנה; כעת דינים על הצעה לקיימו רק פעם בשנתיים. בקונגרס בבודפשט, הונגריה השתתפו יותר מ-1000 איש מ-31 ארצות. רוב האנשים היו צעירים, פנים חדשות שבאו לשמוע, להכיר ולהשמיע עבודותיהם אשר לרוב היו חזרה מקומית על עבודות ומחקרים שנעשו בארצות אחרות שנים קודם לכן, ובפרט שרבים מאד באו מארצות מזרח-אירופה בגלל שהקונגרס התקיים הפעם בארץ קומוניסטית. היו גם מספר אנשי מקצוע ופרופסורים ותיקים שמשתתפים עשרות בשנים בקונגרסים אלה והם המרכזים את המחלקות השונות ומכוונים את העבודה והמשכה.

שלושה נושאים היו מעניינים עבורינו: (א) עבודות על מידת השפעת ההטרואיס (און - כלאייס - מ.מ.) על התנובה, כלכלת הייצור, והגדילה על ידי הכנסת קווי דם מהחוף. המסקנות הן שנויות במחלוקת. כבר לפני שנים רבות עסקנו בארץ בשאלה זאת, ברענן ערך מחקר ומצא שההשפעה קטנה. בניסוי הבין לאומי שביצענו בארץ לאחרונה עם קווים שונים לא נבדקה השפעת ההטרואיס, בהנחה שהיא מבוטלת.

(ב) בנושא "אפשרויות לשיפור בשימוש במחשב של נתונים על העדר למטרות ממשק ובריאות הבקר", אומנם הובאה עבודתו של

הכנות לקראת ביקורה. התקיים גם מפגש מיוחד בינה ובין המשלחת הישראלית אשר התקיים במקרה בבית קפה של פולני, טייס לשעבר בחיל האוויר הפולני, אשר קיבל בארץ תואר "חסיד אומות העולם" על שהסתיר יהודים בתקופת הנאצים. המפגש היה מרגש מאד, כי גם אביה של גב' שטולצמן הסתיר יהודים בחוותו בתקופת המלחמה.

בתכנית הכנס נכלל גם ביקור בתערוכה חקלאית גדולה שהתקיימה בווארשה, ובה ביתן מיוחד עם כ-50 פרות מהניסוי, רובן פרות מבוגרות עד גיל 11 שנה שלהן 50% דם של הארצות ובודדות עם 75% דם. לצערי לא התרשמנו טוב מהישראליות, בגלל העטיניים והרגליים. 4 הפרות היו בנות יניב, טל, טודו וניסן. את קבוצות הפרות הוליכו גם לפני אלפי המבקרים, שעמדו בסככה ענקית (היה בדיוק גשם) וקיבלנו הסבר ברמקולים. נאמר שם על הבקר הישראלי שהוא טופח לפוטנציאל ייצור גבוה ביותר בתנאים המיוחדים של הארץ. בביתן פרות הניסוי היו שלטים גדולים בהם הוצגו התוצאות בתחומים השונים של הניסוי; והרי תירגום של אחד הלוחות אשר מציגות את ישראל במקום הראשון בייצור חלב ובייצור שומן בניסוי האקסטנסיבי הרחב של פרות עם 75% דם של זני הארצות השונות (טבלה 1).

בחוברת המסכמת את הניסוי יש טבלאות לכל תכונה בנפרד. למשל, במשקל העגלים בגיל 12 חודש בניסוי שדה נרחב, ישראל במקום הראשון, הן ב-50% דם והן ב-75%. גם בטבלה על משקל העגלות בגיל 12 חודש ישראל במקום הראשון. אצל פרות הניסוי האינטנסיבי (50% דם זר) בתחלובות השניה והשלישית היו תנובות החלב של הישראליות הכי גבוהות. מענין לציין שבתחלובות השניה ושלישית התנובות בכמות החלבון והשומן הגבוהות ביותר היו של הניר זילנדיות והשוודיות. חבל שבניסוי שלנו הבוקרים שלנו הוציאו את הבנות הנירזילנדיות כה מוקדם ולא היתה להם הסבלנות לראות את התפתחותן בתחלובות הנוספות. ביתר הביתנים בתערוכה בהם הוצגו פרות, עגלות, עגלים ופרים היו כאלה שכתוב היה "מוצא ישראלי".

טבלה 1. תוצאות של דור R₁ בניסוי השדה בפולין

הפרש שומן, ק"ג	הארץ	הפרש חלב, ק"ג	הארץ
+9.1	ישראל	+277	ישראל
+6.4	ניו זילנד	+174	ארה"ב
+5.5	ארה"ב	+174	קנדה
+5.3	קנדה	+104	ניו זילנד
+1.2	שוודיה	+47	שוודיה
+0.4	אנגליה	-1	אנגליה
-1.2	דניה	-35	דניה
-3.7	פולין (75%)	-101	גרמניה
-4.9	גרמניה	-116	פולין (75%)
-8.3	הולנד	-254	הולנד
-9.8	פולין (100%)	-266	פולין

האולם, כששלט עם שם ארצם עומד על השולחן שמסמן את מקומותיהם. באסיפות אלה מאשרים את הדו"ח מהאסיפה הקודמת, שומעים דו"ח על פעולות האירגון על ידי נשיא האירגון שכעת הוא ידידנו אֶרְנֵה רוֹס משוודיה; כן נמסר דו"ח כספי ותכנית כספית לשנים הבאות, ומחלקים פרסים ומלגות במקצועות השונים.

ראשי המחלקות השונות מוסרים דו"ח על תוכן הדיונים שהיו במשך הקונגרס. מתקיימות בחירות לתפקידים המתפנים באותה השנה והנשיא מוסר על החלטות ההנהלה בקשר לארצות בהן יתקיימו הקונגרסים בחמש השנים הבאות. היתה לנו אכזבה שהנהלה לא קיבלה את הזמנתו של משרד החקלאות הישראלי וההזמנות האישיות של ראשי הערים ירושלים ותל-אביב שברענן ז"ל הגיש, לקיים קונגרס בארץ באחת השנים הבאות (כנראה בהשפעת רוסייה וגרורותיה). נמסר שהקונגרסים הבאים יהיו בפורטוגל, פינלנד, אירלנד, צרפת וגרמניה המזרחית, לפי סדר זה מדי שנה, תוך הערה שהיו עוד הזמנות של ארצות נוספות, אבל זה מה שהוחלט.

(על ביקור משלחתנו בהונגריה ועל נושאים שונים בקונגרס ראה רשימתו של חיים שטורמן).

מיועדנו ד"ר אֶסְלֶמוֹנט מאנגליה, שביקר כאן בעבר: שיטה לרישום ועיבוד נתונים בשטח הפוריות והממשק שהיא מעניינת כשלעצמה, אבל לנו הוכיחה שאיסוף הנתונים, ריכוזם ועיבודם הנהוג אצלנו ושעבר התפתחות של שנים רבות, הוא מקיף ויכול לשמש דוגמה לארצות אחרות, כפי שגם הרצאנו אודותיו בקונגרסים אחרים. יחד עם זה, העבודה המתבצעת בשוודיה – באינטגרציה של נתונים מהזרעה, ביקורת חלב, טיפול וטרינרי והזנה למטרות ממשק ובריאות העדר – מקדימה אותנו לגבי העדרים הקטנים שעבורם התכנית נבנתה. בארץ רק משקים גדולים בודדים כוללים במערכת עיבוד הנתונים גם מידע על בדיקות של חומרי המזון שלהם וחישובים כלכליים משותפים לגבי מחירי הייצור. כל זה נכלל במערכת הנתונים בשבדיה, לפי הצגת התכנית על ידי הגב' בראט, שגם היא היתה בארץ פעמיים ומכירה את עבודתנו כמו שאנחנו מכירים את עבודתם.

ג) במחלקה העוסקת בהזנה הנושא המעניין היה שיטות הערכה חדשות של החלבון.

בסוף הקונגרס מתקיימת תמיד האסיפה הכללית של האירגון, בו חברים כל ארצות אירופה המערבית והמזרחית ו-3 ארצות חוץ-אירופיות: תוניסיה, ישראל ומצרים. 2-3 נציגים מכל ארץ יושבים בשורות הראשונות של